

Interventie op jaarvergadering 1981 van de Ned. Ver. voor Intern. Recht

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1982). Interventie op jaarvergadering 1981 van de Ned. Ver. voor Intern. Recht: Bespreking pre-adviezen van Ko Swan Sik en A.G.J.J. Haandrikman, Nationaliteit in Volkenrecht en Internationaal Privaatrecht. *Mededelingen van de Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht*, 84, 10-12.

Document status and date:

Published: 01/01/1982

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Met grote belangstelling en enthousiasme heb ik de beide preadviezen bestudeerd. Het centrale onderwerp "de nationaliteit" is actueel, nu wij hier in Nederland overwegen onze oude Wet op het Nederlanderschap en Ingezetenschap uit 1892 te vervangen door een nieuwe nationaliteitswet. Een voorontwerp van zo'n nieuwe wet is in december 1976 door het ministerie van Justitie gepubliceerd en naar verluidt zal nog in de loop van dit jaar een definitief wetsontwerp aan ons parlement worden aangeboden. Het is in het licht van deze ontwikkelingen van groot belang onder ogen te zien, waar we het over hebben, als we over "nationaliteit" spreken. Bij het sleutelen aan onze wet op het Nederlanderschap is het goed een profielschets van de "nationaliteit" bij de hand te hebben. Eén van de belangrijkste aspecten van deze profielschets dient een overzicht van de rechtsgevolgen van de nationaliteit te zijn. De beide preadviseurs van vandaag hebben ieder op hun eigen terrein die rechtsgevolgen, en de problemen die daarmee samenhangen, geschetst. Wij kunnen hun daarvoor dankbaar zijn.

In het preadvies van de heer Ko troffen mij met name de passages, die de meervoudige nationaliteit betreffen, d.w.z. de pagina's 34-37. Ik moge daarover twee opmerkingen maken.

Op p. 37 vermeldt de heer Ko de zogenaamde Lex Delbrück. Deze Lex Delbrück is een aanduiding van par. 25 lid 2 van het Duitse Reichs- und Staatsangehörigkeitsgesetz. In lid 1 van die paragraaf wordt bepaald: "Ein Deutscher, der im Inland weder seinen Wohnsitz noch seinen dauernden Aufenthalt hat, verliert seine Staatsangehörigkeit mit dem Erwerb einer ausländischen Staatsangehörigkeit, wenn dieser Erwerb auf einen Antrag .... erfolgt ....".

Par. 25 lid 2 zegt dan: "Die Staatsangehörigkeit verliert nicht, wer vor dem Erwerbe der ausländischen Staatsangehörigkeit aus seinen Antrag die schriftliche Genehmigung der zuständigen Behörde .... zur Beibehaltung seiner Staatsangehörigkeit erhalten hat."

De heer Ko schrijft op p. 30 over deze op instigatie van een zekere Delbrück in het RuSTAG opgenomen bepaling, dat een Duitser bij vrijwillige verkrijging van een vreemde nationaliteit de Duitse nationaliteit verliest (mits hij "Wohnsitz im Ausland" heeft), doch daarbij het recht heeft om, behoudens toestemming van de Duitse staat, de Duitse nationaliteit te behouden. Hij noemt dit een soort non-expatriatierecht. Ik vraag me echter af, of deze formulering niet iets te sterk is en te zeer is gebaseerd op de letterlijke tekst van het artikel, zonder rekening te houden met

de wijze waarop deze regeling door de Duitse autoriteiten wordt gehanteerd. De formulering van de heer Ko suggereert, dat een Duitser, die in een ander land wordt genaturaliseerd of van een optierecht gebruik maakt nogal gemakkelijk de Duitse nationaliteit kan behouden. In de praktijk blijkt dit echter allerminst het geval te zijn. Volgens informatie van het Duitse ministerie van binnenlandse zaken wordt de toestemming ex par. 25 lid 2 slechts bij hoge uitzondering gegeven. En bij het verlenen van de toestemming lijkt niet het belang van het betrokken individu doorslaggevend te zijn, doch de belangen van de Duitse staat. Ik geef toe, dat de Lex Delbrück in het verleden wel eens wat royaler is gehanteerd (vooral in de tijd waaraan we a.s. maandagavond zullen terugdenken), maar sinds de totstandkoming van de Bondsrepubliek Duitsland kan men m.i. niet meer van een echt non-expatriatierecht spreken. Bijzonder boeiend vond ik de opmerkingen, die de heer Ko maakte over de keuze voor of tegen de bipatridie. Ik citeer twee zinnen op p. 37:

"Het streven naar meervoudige nationaliteit dat men soms tegenkomt is nooit ingegeven door juridische overwegingen, doch veel meer door ideële, culturele, en wellicht op de achtergrond ook politieke en economische overwegingen, ondanks de juridische vragen die daardoor worden opgeworpen. Omgekeerd zijn de bezwaren tegen meervoudige nationaliteit ook nooit van overwegend juridische aard en gericht op de juridische problemen, doch van emotionele aard en gericht tegen de verdorven politieke motieven die achter het handhaven van de (andere) nationaliteit zouden schuilen."

Deze opmerkingen brengen mij op het volgende. Het spijt mij, dat ik in de preadviezen geen opmerkingen aantrof over het nieuwe voorontwerp Wet Nederlanderschap. Wellicht viel zulks ook buiten de opdracht die de vereniging bij het vragen voor het schrijven van de preadviezen aan de preadviseurs heeft gegeven. Maar juist de zoëven aangehaalde opmerkingen van de heer Ko maken er mij nieuwsgierig naar, hoe hij over dat voorontwerp Wet Nederlanderschap denkt. Als het voorontwerp in de tot nog toe gepubliceerde versie wet zou worden, neemt het aantal bipatriden zeer toe. Weliswaar vermeldt de considerans van het voorontwerp, dat de wet op het Nederlanderschap en Ingezetenschap ondermeer dient te worden gewijzigd in het licht van de toekomstige ratificatie van het Verdrag van Straatsburg van 6 mei 1963 betreffende beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit, maar in art. 3 van het voorontwerp wordt al direct de deur naar de bipatridie opengegooid door te bepalen, dat kinderen de Nederlandse nationaliteit verwerven, als hun vader òf moeder het Nederlanderschap bezitten: dus niet

meer zoals thans in beginsel een verlening van de Nederlandse nationaliteit iure sanguinis a patre, maar eveneens iure sanguinis a matre. Weliswaar wordt de zo ontstane bipatridie op andere wijze weer een beetje beperkt (vgl. art. 18 lid 1 sub c), maar ondanks die beperking blijft de bepaling van art. 3 van het voorontwerp een aanmerkelijke uitbreiding van het aantal gevallen van bipatridie.

Ik zou graag weten, wat de preadviseurs van een dergelijk, bipatridie bevorderend voorstel vinden in het licht van hetgeen zij in hun preadviezen hebben betoogd. Niet alleen de heer Ko zal hierover naar ik ten stelligste meen, een uitgesproken mening hebben, doch ook de *heer Haandrikman* zal er m.i. in het licht van zijn preadvies wat over kunnen zeggen. Want bewerkstelligt de bipatridie niet, dat de nationaliteit als aanknopingspunt minder goed hanteerbaar wordt? De voorzitter wees daar in zijn inleiding tot deze discussie al op. Ik zou mij kunnen voorstellen, dat juist een IPR-specialist graag zou zien dat bipatridie zo veel mogelijk wordt vermeden om te bewerkstelligen, dat de nationaliteit haar functie als indicator van nauwe banden van een bepaald persoon met een zekere staat behoudt en daardoor een redelijk hanteerbaar aanknopingspunt in het IPR blijft.

Prof. Mr J.G. Sauveplanne:

Ik heb met belangstelling de preadviezen gelezen; deze verschaffen veel informatie over de rol van de nationaliteit en internationaal privaatrecht. Ik betreur het evenwel dat de preadviezen over het algemeen te veel beschrijvend zijn gebleven en te weinig tot een critische beoordeling van de betekenis der nationaliteit voor het internationale recht trachten te komen. In dit verband wil ik een poging wagen de lijn van de nationaliteit vanuit het volkenrecht naar het i.p.r. door te trekken en vraag ik mij af wat het laatste m.b.t. de nationaliteitsaanknopning kan leren uit hetgeen omtrent de betekenis van de nationaliteit in het volkenrecht is medegedeeld.

Het is mij daarbij opgevallen dat het volkenrecht zelf slechts in zeer geringe mate aan de nationaliteit inhoud geeft en enkel algemene, vage contouren aangeeft waarbinnen iedere staat vrij blijft zelf vast te stellen welke inhoud hij aan het nationaliteitsbegrip voor eigen gebruik toekent. De staten hebben hiervan gebruik gemaakt door ieder naar eigen inzicht te bepalen aan de hand van welke maatstaven de nationaliteit van de betrokken staat wordt ver-